

T.C.
Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı

Karar No : 522
Karar Tarihi : 02/08/2010

Başkanlık Makamınca Kurulumuza sunulan 02/08/2010 tarihli yazıda, aynen; "Kurulumuz Başkanlığına Av. Dr. Ali TÜRKMEN tarafından gönderilen 09/07/2010 tarihli, M. Cenap TERZİOĞLU tarafından gönderilen 23/07/2010 tarihli ve İşçi Partisi Genel Sekreteri Hasan Basri ÖZBEY tarafından gönderilen 28/07/2010 tarihli dilekçelerde;

5982 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun bazı maddelerinin Anayasa Mahkemesince kısmen iptal edilmesi nedeniyle, gerekçeli kararın açıklanmasından sonra Anayasa Değişikliği paketindeki kısmi iptale konu maddelerin referandum paketinden çıkarılması gerekip gerekmediği,

5982 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun bazı maddelerinin Anayasa Mahkemesince kısmen iptal edildiğinden, halkoylamasına sunulacak olan Kanunun Türkiye Büyük Millet Meclisince kabul edilen şekliyle mi yoksa Anayasa Mahkemesinin iptal kararına uygun metnin mi halkoylamasına sunulacağı,

5982 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 13/05/2010 tarihli, 27580 sayılı Resmi Gazetede yayımlandığını, Kurulumuzun 25/05/2010 tarihli, 340 sayılı kararıyla halkoylamasında uygulanacak sürenin 120 gün olmasına ve halkoylamasının 12/09/2010 Pazar günü yapılmasına karar verildiğini, ancak Resmi Gazetede yayımlanan ve halkoylamasına sunulacak olan 5982 sayılı Kanunun Anayasa Mahkemesinin 07/07/2010 tarihli kararıyla kısmen iptal edildiğini, bu konudaki gerekçeli kararın henüz yazılıp Resmi Gazetede yayımlanmadığını, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 153. maddesine göre Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarının gerekçesi yazılmadan açıklanamayacağını ve Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe gireceğini, 3376 sayılı Anayasa Değişikliğinin Halkoyuna Sunulması Hakkında Kanunun 2. maddesinde Anayasa Değişikliği Kanununun Resmi Gazetede yayımını takip eden yüzüymüncü günden sonraki ilk Pazar günü yapılır hükmünün yer aldığını, oysa Anayasa Mahkemesi kararının gerekçesi ve muhalefet şerhlerinin henüz yayımlanmadığını, dolayısıyla önce Anayasa Mahkemesinin iptal kararının gerekçeleri ve muhalefet şerhleriyle birlikte yazılmasını ve Resmi Gazetede yayımlanmasının beklenmesi gerektiğini, aksi bir durumun 3376 sayılı Kanunun 2. maddesine aykırılık teşkil edeceğini, Kurulumuzca verilen 25/05/2010 tarihli 340 sayılı kararın kaldırılarak Anayasa Mahkemesinin gerekçeli iptal kararının Resmi Gazetede yayımlanmasının beklenerek yayımını takip eden yüzüymüncü günden sonraki ilk Pazar gününe gelecek şekilde yeniden referandum tarihi belirlenmesi,

istenilmiş olmakla, yukarda belirtilen konular hakkında gerekli Kurul kararının alınmasını takdirlerinize arz ederim." denilmiş olmakla, konu incelenerek;

GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

07.05.2010 tarih ve 5982 sayılı, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un Cumhurbaşkanı'nca Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne iade edilmeyerek halkoyuna sunulmak üzere 13/05/2010 tarihli, 27580 sayılı Resmi Gazete'de yayımını takiben Kurulumuzun 13/05/2010 tarih ve 317 sayılı kararı ile halkoylaması tarihi olarak 12 Eylül 2010 tarihi belirlenmiş ve 25/05/2010 tarih ve 340 sayılı kararı ile anılan Kanun'un halkoyuna sunulmasına ilişkin takvim kabul edilmiştir. Yurtdışında yaşayan seçmenlerin gümrük kapılarında 3 Ağustos 2010 tarihinden itibaren oy kullanabileceklerini de karara bağlayıp kamuoyuna duyurulmuştur. 5982 sayılı Kanun'un Resmi Gazete'de yayımlanmasından sonra bu Kanun'a yönelik iptal istemiyle başvuruda bulunulması üzerine Anayasa Mahkemesi 07.07.2010 gün ve 49-87 sayılı kararı ile sözü edilen Kanun'un diğer maddelerine yönelen iptal istemlerini reddetmekle birlikte, 16, 22, 25 ve Geçici 18 ile 19 uncu maddelerindeki bazı ibareler ile bir tümcenin Anayasa'ya aykırı olduğu saptamasıyla iptallerine karar vermiş, aynı tarihte gerçekleştirilen basın toplantısında kısa karar açıklanarak kamuoyu bilgilendirildiği gibi, gerekçeli karar da 01.08.2010 tarih ve 27659 Mük. sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak seçmenlerin bilgisine sunulmuştur.

Anayasanın 79 uncu maddesindeki düzenlemeyle; seçimlerin başlamasından bitimine kadar, seçimin düzen içinde yönetilmesi ve dürüstlüğü ile ilgili bütün işlemleri yapma ve yaptırma, seçim süresince ve seçimden sonra seçim konuları ile ilgili bütün yolsuzlukları, şikayet ve itirazları inceleme ve kesin karara bağlama görev ve yetkisi Yüksek Seçim Kurulu'na verilmiş, diğer seçim kurullarının görev ve yetkilerinin kanunla düzenleneceği öngörülmüş,

Yine anılan maddenin son fıkrasında; Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunların halkoyuna sunulması işlemlerinin genel yönetim ve denetimi de milletvekili seçimlerinde uygulanan hükümlere göre olur hükmüne yer verilmiş,

Anayasa Değişikliklerinin Halkoyuna Sunulması Hakkında 3376 sayılı Kanun'un 3 üncü maddesinde de; halkoyuna sunulma işlemlerinin Yüksek Seçim Kurulu'nun yönetim ve denetiminde seçim kurullarınca yürütüleceği belirtildikten sonra, Yüksek Seçim Kurulu'nun, Anayasa değişikliklerinin halkoyuna sunulması için bütün tedbirleri alacağı ve hazırlıkları yapacağına işaret edilmiş ve halkoylamasının sağlıklı ve düzenli bir şekilde gerçekleşmesini sağlamak amacıyla Kurul'un gerekli ilke kararlarını almaya yetkili bulunduğu vurgulanmıştır.

Anayasamızın 175 inci maddesinde ise, "Meclisce üye tamsayısının beşte üçü ile veya üçte ikisinden az oyla kabul edilen Anayasa değişikliği hakkındaki Kanun, Cumhurbaşkanı tarafından Meclise iade edilmediği takdirde halkoyuna sunulmak üzere Resmi Gazete'de yayımlanır." biçimindeki buyurucu kural hükme bağlanmış, ayrıca, Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunların kabulü sırasında, bu Kanunun halkoylamasına sunulması halinde, Anayasa'nın değiştirilen hükümlerinden hangilerinin birlikte hangilerinin ayrı ayrı oylanacağına karar verme yetkisi münhasıran Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne verilmiştir.

Öte yandan Anayasamızın 148 inci maddesine göre, Anayasa Mahkemesi, kanunların, kanun hükmünde kararnamelerin ve Türkiye Büyük Meclisi İçtüzüğü'nün Anayasaya uygunluğunu denetlemekle görevlidir. 153 üncü maddesinin son fıkrası da, kararları, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gecek ve tüzelkişileri bağlar emredici hükmünü içermektedir.

3376 sayılı Anayasa Değişikliklerinin Halkoyuna Sunulması Hakkında Kanun'un 2 nci maddesinde;

"Anayasa değişikliğinin halkoylaması, ilgili Anayasa değişikliği Kanununun Resmi Gazete'de yayımını takip eden yüzyirminci günden sonraki ilk Pazar günü yapılır.",

Aynı Yasanın 5 inci maddesinde de; "Anayasa değişikliklerinin halka anlatılmasında, 298 sayılı Kanun'un propaganda serbestliğine ilişkin hükümleri, halkoylaması gününden önceki yedinci günden başlayarak uygulanır."

hükümleri yer almaktadır.

Yukarıda belirtilen yasal düzenlemelerden de anlaşılacağı üzere, halkoylamasının başlangıç tarihinin saptanmasında, ilgili Anayasa değişikliği Kanununun Resmi Gazetede yayım tarihinin esas alınması gerekmektedir. Ayrıca, 120 günlük süre sadece halkın bilgilendirilmesine yönelik olmayıp, seçimin sağlıklı biçimde ve düzen içerisinde yürütülmesi için gerekli tedbirlerin alınması ve hazırlık çalışmalarının seçimin yürütülmesinden sorumlu kurumlarca yapılabilmesi için gereken süreleri de kapsamaktadır. Nitekim 3376 sayılı Yasanın 5 inci maddesindeki "Anayasa değişikliklerinin halka anlatılmasında; 298 sayılı Kanun'un propaganda serbestliğine ilişkin hükümleri, halkoylaması gününden önceki yedinci günden başlayarak uygulanacağına" yönelik düzenleme de, 120 günlük sürenin sadece Anayasa değişikliklerinin halka anlatılması için getirilmediğini göstermektedir.

Öte yandan, Anayasa Mahkemesinin 07.07.2010 gün ve 49-87 sayılı iptal kararı 01.08.2010 tarih ve 27659 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak seçmenlerin bilgisine sunulmuştur. Gereğçeli karar incelendiğinde, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında 5982 sayılı Kanun'un 16, 22, 25 ve Geçici 18 ile 19 uncu maddelerindeki bazı ibareler ve bir tümcenin Anayasaya aykırı olduğu saptamasıyla iptallerine karar verildiği, bu ibareler ve bir tümcenin çıkartılmasının ilgili maddelerin bütünlüğünü ortadan kaldırmadığı ve içeriğindeki düzenlemenin esasını değiştirmediği gözlenmektedir.

Yukarıda açıklandığı üzere, Cumhurbaşkanı'nca halkoyuna sunulan, 07.05.2010 tarih ve 5982 sayılı, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun'un 26 ncı maddesinde; bu Kanunun halkoyuna sunulması halinde tümüyle oylanacağı hükmüne yer verildiği ve anılan maddenin Anayasa'ya aykırı olduğu savıyla yapılan iptal başvurusunun Anayasa Mahkemesinin 07.07.2010

gün ve 49-87 sayılı kararı ile reddedildiği göz önünde bulundurulduğunda, metnin tümünün birlikte oylanması gerekmektedir.

Bu durumda, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında 5982 sayılı Kanun'un halkoylamasında maddeler yönünden ayrı bir oylama şeklinin öngörülmeyp tümüyle halkoyuna sunulacak olması, ayrıca seçmenlerin 07/07/2010 tarihinden itibaren Anayasa Mahkemesinin iptal kararından bilgi sahibi olmaları karşısında, halkoylamasının 5982 sayılı Kanun'un Anayasa Mahkemesinin kısmî iptal kararına konu 16, 22, 25 ve Geçici 18 ile 19 uncu maddeleri dışarıda bırakılarak diğer maddeleri yönünden yapılmasına yasal olanak bulunmadığı gibi, daha önce ilan edilen takvimi işlemekte bulunan halkoylaması sürecinin ertelenerek, yeniden bir halkoylaması takvimi belirlenmesine de gerek görülmemiştir.

S O N U Ç:

Yukarıda açıklanan nedenlerle;

1- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında 5982 sayılı Kanunun, Anayasa Mahkemesi'nin 07.07.2010 gün ve 49-87 sayılı kısmi iptal kararı sonrasındaki haliyle halkoyuna sunulmasına,

2- Takvimi yürütülmekte olan halkoylamasının ertelenmesini gerektirir bir neden bulunmadığına ve halkoylaması işlemlerinin Yüksek Seçim Kurulu'nun 25/05/2010 gün ve 340 sayılı kararında saptandığı şekilde yürütülmesine,

3- Karar örneğinin Av. Dr. Ali TÜRKMEN'e, M. Cenap TERZİOĞLU'na ve Hasan Basri ÖZBEY'e gönderilmesine,

4- Karar örneğinin Resmi Gazetede yayımlanmasına,

02/08/2010 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

Başkan
Ali EM

Üye
Mehmet KILIÇ

Üye
Hüseyin EKEN

Üye
Muharrem COŞKUN

Üye
Turan KARAKAYA

Üye
Mehmet KÜRTÜL

Üye
Halim AŞANER